

Регушевський Е.Є.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ДЕФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМУ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯК НЕГАТИВНИЙ ЧИННИК, ПЕРЕПОНА І ЗАГРОЗА СТАНОВЛЕННЮ І РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

У статті проведено аналіз сучасного стану конституційно-правового регулювання, процесів, які постають тими негативними чинниками і перепонами функціонування інститутів державної влади, становлення і розвитку правової держави загалом. Проаналізовано теоретичні основи конституційно-правового регулювання, приділено увагу дослідженню конституційно-правового регулювання, як відносно відкритої системи. Наголошується, що система є не просто структурний ряд окремих її частин, а зв'язане ціле, в якому кожна її частина залежить від іншої. За відсутності однієї з частин системи втрачається їх функціональний зв'язок у процесі досягнення мети, на яку спрямована система. Зазначено, що конституційно-правові норми і передусім Конституція України є системо-утворюючою основою для формування політико-правового режиму, який відповідає розумінню стану правової держави, а механізм конституційно-правового регулювання заснований на принципі верховенства права.

Зазначається, що деформаційні процеси, викликані ігноруванням конституційних принципів, вносять багато проблем у функціонування державних інституцій на всіх рівнях, постають перепонами у формуванні демократичних інститутів, без яких конституційно-правове регулювання практично не може досягти мети. Також зазначено, що конституційно-правове регулювання охоплює набагато ширше коло відносин, ніж обмежене сприйняття насамперед інструментом забезпечення функціонування держави і сфери державно-владних відносин.

Наголошується на необхідності підвищення рівня правової і політичної культури, як важливого чинника ефективності конституційно-правового регулювання. Зазначається, що конституційно-правове регулювання безпосередньо впливає й на прогресивний розвиток національної правової системи, на ефективність механізмів ухвалення рішень і способів забезпечення нагальних потреб держави і громадянського суспільства, створення відповідних правових умов для гарантування прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Ключові слова: Конституція, конституційно-правове регулювання, деформація конституційно-правового регулювання, конституційно-правові інститути, механізм конституційно-правового регулювання, правова держава, верховенство права, правова культура, правова система.

Постановка проблеми. З 2014 року триває боротьба українського народу проти збройної агресії з боку Російської Федерації і вже третій рік – протистояння повномасштабному вторгненню, з воєнним станом на всій території України. Слід констатувати, що злагодженість народу України, допомога міжнародних партнерів і відчайдушні, героїчні дії Збройних Сил України – запорука звільнення всіх тимчасово-окупованих територій України включно з Кримом, наближення до перемоги у екзистенційній війні та відновлення функціонування режиму світової безпеки на принципах міжнародного права. Разом з цим, в державно-правовому регулюванні, на жаль, існує багато негативних явищ і чинників, які безпосередньо впливають на ефективність

функціонування державного механізму і всебічне зміцнення національної безпеки України. Саме процеси, які пов'язані з конституційно-правовим регулюванням, останнім часом постають тими негативними чинниками і перепонами функціонування інститутів державної влади, становлення і розвитку правової держави загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти основ конституційно-правового регулювання та його інституційного механізму були предметом аналізу низки науковців. Так, окремі питання конституційно-правового регулювання досліджували О. М. Биков, Ю. Ю. Бисага, А. З. Георгіца, Ю. В. Данилюк, В. І. Кафарський, І. П. Колодій, А. Р. Крусян, Н. В. Мішина, Н. М. Пархоменко, В. Ф. Погорілко, М. В. Савчин,

О. В. Сінькевич, П. Б. Стецюк, Д. С. Терлецький, Є. В. Ткаченко, Ю. М. Тодика, В. Л. Федоренко, О. Ф. Фрицький, В. І. Цоклан, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик, та ін.

Разом з цим, питання конституційно-правового регулювання, інституційного механізму у контексті становлення і розвитку правової держави в Україні, особливо в умовах збройної агресії з боку Росії і дії воєнного стану на всій території держави потребують уваги і постійного аналізу.

Постановка завдання. Метою дослідження є здійснення аналізу сучасного стану конституційно-правового регулювання, виявлення негативних чинників, перепон і загроз становленню і розвитку правової держави.

Виклад основного матеріалу. Аналіз політико-правових процесів, їх характерних рис і ефективності свідчать про необхідність відповідної ревізії і внесення змін у конституційно-правове регулювання у всіх сферах суспільного життя. Таке вдосконалення об'єктивно може торкатися як конституційних норм, так і норм галузевого законодавства та передбачає появу доцільних, ефективних алгоритмів і механізмів конституційно-правового-регулювання не залежно від умов у яких перебуває держава.

У фаховому середовищі зазначається, що необхідність і важливість змін до Конституції викликана потребою удосконалення політико-інституційного оформлення державності, відмовою від рудиментів радянського правового спадку, втіленням новітнього політико-правового бачення держави, а сучасна правова держава розглядається як політико-правовий режим функціонування суспільства, де держава, керуючись принципом верховенства права, в сукупності своїх складових і механізмів виступає середовищем, засобом і гарантом реалізації та захисту прав людини і громадянина [1, с. 4]. Саме конституційно-правові норми і передусім Конституція України [2] є системоутворюючою основою для формування політико-правового режиму, який відповідає розумінню стану правової держави, а механізм конституційно-правового регулювання заснований на принципі верховенства права.

Погоджуємось з твердженням, що дослідження конституційно-правового регулювання ґрунтується на сприйнятті конституційно-правового регулювання як відносно відкритої системи, що складається з систем нижчого порядку та входить до систем вищого. Також зазначається, що відповідне дослідження дозволяє виявити внутрішній механізм дії окремих компонентів, їх взаємодії на різ-

них рівнях [3, с. 159]. Треба наголосити й на тому, що будь-яку систему слід розглядати не просто як структурний ряд окремих її частин, або як зазначається вище – «окремих компонентів» [3, с. 159], а зв'язане ціле, в якому кожна її частина залежить від іншої. За відсутності однієї з частин системи втрачається їх функціональний зв'язок у процесі досягнення мети, на яку спрямована система [4, с. 32].

Засновуючись на одній з головних властивостей Конституції України, а саме визначені її основою національної системи права, у юридичній літературі зауважується, що Конституція, як регулятор суспільних відносин, не може бути обмежена вузьким колом спеціальних юридичних інструментів її реалізації, а механізм дії Конституції набагато ширший і глибший. Це зумовлено її місцем у системі соціальних регуляторів, рівнем і формою впливу на розвиток суспільних відносин, роллю в гарантуванні прав людини та функціонуванні демократичних інститутів. Юридичні аспекти розглядаються лише частиною механізму дії Конституції загалом [5, с. 434].

Виступаючи в ролі юридичної основи для розвитку всіх галузей права, чинна Конституція регулює і закріплює процес створення правових норм та актів, які забезпечують проведення політичних, культурних та соціально-економічних перетворень у суспільстві. Наскільки стабільним та еволюційним буде розвиток самої Конституції, настільки формування державної і суспільної сфер життєдіяльності набуває завершеного характеру [6, с. 116]. Конституція встановлює основні політико-правові інститути держави і суспільства, визначає основи правового статусу громадян, систему і структуру законодавчої, виконавчої, судової влади, органів місцевого самоврядування та ін. Нормам кожного конституційно-правового інституту притаманна внутрішня єдність, яка, в свою чергу, відрізняє їх від норм інших інститутів конституційного права. Інтеграція і диференціація норм та інститутів зумовлені особливостями тієї сфери суспільних відносин, які вони регулюють [7, с. 21, 61].

Конституція має складний, дворівневий механізм своєї реалізації. Відбувається конституційно-правове регулювання суспільних, політико-правових відносин на основі реалізації Конституції як документу в цілому і на основі реалізації конкретних норм конституції [8, с. 90].

Діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, громадських об'єднань, громадян та інших осіб мусить погоджуватися з конституційними принци-

пами і нормами, що відображають «дух» і «букву» Конституції. Із цього приводу варто розрізняти Конституцію як певний текст, тобто документ, що має назву «Конституція України», і Конституцію як сукупність норм, якими встановлюється верховенство права держави (ці два значення Конституції взаємопов'язані, але не ідентичні) [6, с. 116].

Конституція регулює найширший спектр відносин в усіх сферах суспільного життя, від найбільш значущих і загальних, до не менш значимих, конкретизованих відносин. Разом з цим, звісно, не можливо говорити про повну і безумовну регуляцію всіх суспільних відносин тільки нормами Конституції.

Багато конституційно-правових інститутів конкретизується і деталізується в поточному законодавстві або навіть у нормативно-правових актах органів місцевого самоврядування. Тому у практичному сенсі для забезпечення верховенства Конституції великого значення набуває чітка диференціація конституційних положень, яких потрібно дотримуватись, відповідно до «букви» Конституції, і положень, які можуть бути конкретизовані і деталізовані у правотворчій діяльності, насамперед законодавчих органів влади. Останні у своїй діяльності мають керуватися «духом» Конституції. У зв'язку з цим виникає проблема визначення меж повноважень державних органів та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб з інтерпретації конституційних норм через нормотворчу і правозастосовну діяльність. У ході такої діяльності не повинні порушуватися основи конституційного ладу, які встановлюються в розділі 1 Конституції України [2] і поширюються на всю її територію [6, с. 116].

Інститут основ конституційного ладу України визначає основоположні принципи функціонування українського суспільства і держави, встановлює засади взаємодії між людиною, суспільством і державою на основі гуманістичних, універсальних і демократичних цінностей.

Норми цього інституту, як правило [7, с. 20; 8, с. 15; 9, с. 28]: – не породжують конкретних правовідносин, але визначають головні політико-правові принципи та характер правового впливу на всі сфери суспільного життя; – спрямовані до всіх суб'єктів конституційно-правових відносин, мають конституційну форму вияву і є здебільшого нормами-принципами, нормами-завданнями, нормами-дефініціями, нормами-цілями; – є основоположними для всіх інших інститутів конституційного права України, мають велике значення для правового регулювання в цілому.

Разом з цим, у юридичній літературі можна зустріти і незгоду з поширеною думкою про те, що владно-імперативний метод, який базується на відносинах влади й підпорядкування, є панівним у конституційному праві. Адже важко назвати відносини між законодавчими, виконавчими й судовими органами чи відносини між державою і місцевим самоврядуванням відносинами субординації, як це було в минулому, особливо за радянських часів, коли діяв так званий принцип демократичного централізму. Тим паче це стосується відносин між громадянином (людиною) і державою. У регулюванні всіх цих відносин дедалі ширше використовують диспозитивний метод, основу якого становлять відносини координації, а не підпорядкування. Цей метод дедалі помітніше проникає навіть у сферу виконавчої влади, де відносини субординації залишаються і, вочевидь, залишатимуться надалі домінуючими [5, с. 50].

До якісних характеристик конституційно-правового регулювання відносять [3, с. 160]: – інтегративність конституційно-правового регулювання, що засвідчує поєднання його компонентів у цілісне утворення, яке має внутрішню організовану структуру, та їх впорядковане функціонування, взаємодію та функціональну залежність; – динамічність конституційно-правового регулювання, що засвідчує його здатність, перебуваючи під впливом зовнішнього середовища і зворотно впливаючи на нього, змінювати свій стан з плином часу; – емерджентність конституційно-правового регулювання, що засвідчує його здатність набувати властивостей, які не зводяться до властивостей компонентів, водночас залежать від них.

Проте останнім часом конституційно-правове регулювання, його механізми зазнають певної деформації, викликані впливом ряду негативних факторів та чинників як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Підтримуємо позицію науковців про хибність сприйняття Конституції і конституційного права як лише інструменту забезпечення функціонування держави та сфери державно-владних відносин, а основними, інколи навіть єдиними, правовідносинами в конституційному праві – державно-владні та тісно пов'язані з ними відносини. Такий підхід надто спрощений. Конституція регулює набагато ширше коло відносин, вона є стрижнем національної правової системи, основою організації всього суспільного життя, механізмів ухвалення рішень і способів утілення цих

рішень у реальній соціальній практиці. Важливим є визнання й легітимація (сприйняття та виконання) як конституції загалом, так й окремих її положень самим суспільством. Очевидно, з такого погляду дію конституції не можна зводити лише до юридичних форм, оскільки це спричинить властивий юридичному позитивізму надмірний формалізм – сприйняття Конституції тільки як юридичного акту, який існує поза його зв'язками з суспільством. Серед важливих аспектів (елементів) механізму дії Конституцій виділяють: соціально-демографічні, політичні, економічні, адміністративно-управлінські та юридичні. Саме їхня взаємодія забезпечує реалізацію Конституції [5, с. 431-432].

Подальший розвиток конституційного права не може не враховувати суб'єктивний елемент його реалізації, адже у багатьох випадках проблема полягає не стільки у відсутності або суперечливості тих чи інших конституційних норм, скільки у банальному небажанні їх виконувати або ж їх реалізовувати. Саме тому законодавець має піти шляхом не удосконалення чинного конституційного законодавства, його постійними змінами та доповненнями, а створенням дієвого механізму реалізації даних норм [11, с. 160]. Слід відзначити, що такі підходи здебільшого пов'язані й з проблемами правової і політичної культури у суспільстві. Правова культура є одним з найважливіших інструментів суспільних перетворень. Вона поєднує соціальні ідеали й емпіричний досвід, моральні та правові цінності з практично корисною діяльністю із втілення в життя вимог права. Стан права є показником розвитку культури як способу людського життя. Рівень поступу права можна розглядати, як показник соціального прогресу взагалі, оскільки воно регулює відносини в найбільш важливих сферах суспільного життя. Підтримуємо твердження, що «інституційні реформи приречені на невдачу, якщо вони морально не забезпечені» [12, с. 24]. Підвищення рівня правової і політичної культури є важливим чинником та умовою ефективності конституційно-правового регулювання і розвитку правової держави і громадянського суспільства.

На жаль, у сучасних умовах дуже складно говорити про сприйняття суспільством конституційних норм, як «інструменту гарантування» [5, с. 432-433], пов'язаного з упорядкуванням відповідних «правових умов, які від імені народу встановлені державою для забезпечення і реалізації прав і свобод особи, їх охорони і захисту засобами і способами, визначеними Конститу-

цією і законами України, які ґрунтуються на економічних, політичних, соціальних, культурних і інших факторах суспільного життя» [4, с. 28, 36, 200]. Необхідне створення таких правових умов, за яких відбуватиметься «визнання суспільством Конституції загалом та її окремих частин, як основоположного, ефективного й сучасного регулятора» [5, с. 432-433].

Норми конституційно-правового інституту, які визначають систему, структуру, форми і методи діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні, здебільшого є нормами прямої дії, реалізуються в конкретних правовідносинах, їх суб'єктами є органи державної влади, зв'язок між якими ґрунтується на владі й підкоренні, чіткій визначеності компетенції різних гілок влади [7, с. 20; 10, с. 25-29]. Проте слід відзначити деформаційні процеси конституційно-правового реформування у визначених сферах, передусім викликане невиконанням головних, базових принципів функціонування органів державної влади, які є одночасно базовими принципами основ конституційного ладу держави. Так, наприклад, усе частіше ігнорується норма статті 19 Конституції України [2], яка передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Відступ від беззаперечного виконання зазначених конституційних приписів має руйнівний вплив не тільки на формування режиму законності і правопорядку, сталого конституційно-правового реформування а й загалом на розвиток демократичної і правової держави.

Відповідні деформаційні процеси, викликані ігноруванням конституційних принципів, вносять багато проблем у функціонування державних інституцій на всіх рівнях, постають перепонами у формуванні демократичних інститутів, без яких конституційно-правове регулювання практично не може досягти мети.

Так, наприклад, серед проблем конституційно-правового регулювання взаємодії вищих органів законодавчої та виконавчої влади, виділяють [13]:

1) в процесі структурних трансформацій в системі державної влади, коли спостерігається перехід до парламентської чи парламентсько-президентської форми правління, ми засвідчуємо постання нового механізму впливу парламенту на виконавчу владу, який пов'язаний із набуттям парламентом компетенції безпосереднього визначення складу уряду (в цілому, або в окремій час-

тині). Утім, поява цих нових механізмів впливу жодним разом не повинна тлумачитись як відмова від різноманітних форм парламентського контролю, які має здійснювати парламент (включаючи й опозиційні парламентські сили) над діями виконавчої влади;

2) серйозною небезпекою зміни механізмів конституційно-правового регулювання взаємодії вищих органів законодавчої і виконавчої влади є своєрідне «урізання» складу парламенту виключно до складу парламентської коаліції, яка природно прагне в будь-який спосіб та за будь-яких умов підтримувати уряд. В результаті чого реальний ефект від впливу парламенту на дії виконавчої влади може виявитись навіть нижчим від президентської чи президентсько-парламентської форми правління;

3) неупереджений аналіз наявних на сьогоднішній день механізмів взаємовпливу вищих органів законодавчої та виконавчої гілок державної влади засвідчує об'єктивну потребу подальшого вдосконалення конституційно-правового регулювання цієї системи державно-владних відносин. Подальші перспективи демократичного розвитку України прямо залежать від того, наскільки швидкими та якісними будуть подібні конституційно-правові зміни.

Розбіжності норм і принципів конституції з реальним життям, відсутність об'єднуючої національної ідеї, нездатність політичних партій її сформулювати, а також значне розшарування суспільства за політичними та соціально-економічними ознаками є дестабілізуючими чинниками на шляху формування української державності та суспільства, гальмують розвиток конституціоналізму в Україні [14, с. 30].

Підтримуємо позицію, що усі нормативно-правові акти перебувають у полі тяжіння змісту, принципів, цілей і завдань правового регулювання, закріплених у Конституції, і не можуть протистояти в цьому сенсі Основному Закону, а лише розвивати, конкретизувати і деталізувати його. Важливо також зауважити, що взаємодія норм Конституції і норм поточного законодавства має не тільки односторонній характер (зверху вниз), але й двосторонній, взаємний характер [6, с. 117].

Висновки. Конституційно-правові норми і передусім Конституція України [2] є системо-

утворюючою основою для формування політико-правового режиму, який відповідає розумінню стану правової держави, а механізм конституційно-правового регулювання заснований на принципі верховенства права.

Слід зазначити, що конституційно-правове регулювання охоплює набагато ширше коло відносин, ніж обмежене сприйняття насамперед інструментом забезпечення функціонування держави і сфери державно-владних відносин. Такий підхід має прямий вплив на деформацію механізмів конституційно-правового регулювання, від ефективності якого залежать усі без винятку сфери суспільного життя. Конституційно-правове регулювання безпосередньо впливає й на прогресивний розвиток національної правової системи, на ефективність механізмів ухвалення рішень і способів забезпечення нагальних потреб держави і громадянського суспільства, створення відповідних правових умов для гарантування прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Деформаційні процеси, викликані ігноруванням конституційних принципів, вносять багато проблем у функціонування державних інституцій на всіх рівнях, постають перепонами у формуванні демократичних інститутів, без яких конституційно-правове регулювання практично не може досягти мети.

Залишається невирішеним питання підвищення правової і політичної культури суспільства. Підвищення рівня правової і політичної культури, як важливого чинника ефективності конституційно-правового регулювання, є і буде залишатися актуальною проблемою на всіх етапах становлення і розвитку правової держави і громадянського суспільства. Особливо важливим це питання постає в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації.

Погоджуємось з позицією, що аналіз наявних на теперішній час механізмів взаємовпливу вищих органів законодавчої та виконавчої гілок державної влади засвідчує об'єктивну потребу подальшого вдосконалення конституційно-правового регулювання цієї системи державно-владних відносин, а подальші перспективи демократичного розвитку України прямо залежать від того, наскільки швидкими та якісними будуть подібні конституційно-правові зміни [13].

Список літератури:

1. Благута Р. І. Вітальне слово. Сучасний конституціоналізм в умовах державотворчих процесів в Україні. *Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики*: матеріали наукового семінару (19 червня 2020 р.) / упор. Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 3–6. URL: <https://ccu.gov.ua/sites/>

default/files/suchasnyy_konstytucionalizm_problemy_teoriyi_ta_praktyku_2020_0.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. «Законодавство України» Верховна Рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.04.2024).

3. Терлецький Д. С. Конституційно-правове регулювання як предмет наукового дослідження. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2017. № 78. С. 157–162. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1c759479-4b42-4840-af8a-28c69b5d42eb/content> (дата звернення: 15.04.2024).

4. Регушевський Е. Є. Конституційно-правові гарантії політичних прав та свобод людини і громадянина в Україні : дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ. 2004. 230с. Бібліотека дисертацій України : веб-сайт. URL: <http://www.disslib.org/konstytutsiyno-pravovi-harantiyi-politychnykh-prav-ta-svobod-ljudyny-i-hromadjanyna-v.html> (дата звернення: 15.04.2024).

5. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер, М. І. Козюбра, А. А. Мелешевич. Київ: Ваіге, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

6. Подорожна Т. С. Верховенство Конституції України та конституціоналізація правової системи: діалектика взаємодії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія юриспруденція. 2013. № 6-1 том 1. С. 115–118. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc6-1-1/29.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).

7. Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ За ред. академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора Ю. М. Тодики, доктора юридичних і політичних наук, професора В. С. Журавського. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. 544 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/390/4/KONST_PRAVO_2002.pdf (дата звернення: 16.04.2024).

8. Конституційне право України. За ред. проф. В. Ф. Погорілка. Київ : Наукова думка, 2000. 732 с.

9. Конституційне право України : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Харків : Право, 2008. 416 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/KONST_PR_2008.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

10. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51772/1/%D0%9A%D0%9F%D0%A3_2023_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf (дата звернення: 20.04.2024).

11. Йосифович Д. І., Костовська К. М. Сучасний конституціоналізм: питання теорії та практики. *Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики*: матеріали наукового семінару (19 червня 2020 р.) / упор. Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 156–160 URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/suchasnyy_konstytucionalizm_problemy_teoriyi_ta_praktyku_2020_0.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

12. Кривицький Ю. В. Вплив правової культури на ефективність реалізації правової реформи. *Часопис Київського університету права*. 2023. №-2. С. 22–27. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjwuOXO4oaGAXVU2SoKHQmVDlkQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fchasprava.com.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F848%2F788%2F&usq=AOvVaw2VyDAbUxenQpxNN8LCmYmM&opi=89978449> (дата звернення: 22.04.2024).

13. Бабенко К. А. Проблеми конституційно-правового регулювання процесу взаємодії вищих органів виконавчої і законодавчої влади. Шостий апеляційний адміністративний суд. : веб-сайт. URL: <https://baas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/433-problemi-konstitutsijno-pravovogo-regulyvannya-protsesu-vzaemodiji-vishchikh-organiv-vikonavchoji-i-zakonodavchoji-vladi.html> (дата звернення: 23.04.2024).

14. Антошкіна В, Кирпичов О. Минувле та сучасне українського конституціоналізму. *Історія держави та права*. 2009. С. 26–30. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/15731/06-Antoshkina.pdf?sequence=1> (дата звернення: 20.04.2024).

Rehushevskiy E.Ye. DEFORMATION OF THE MECHANISM OF CONSTITUTIONAL LEGAL REGULATION AS A NEGATIVE FACTOR, OBSTACLE, AND THREAT TO THE DEVELOPMENT OF THE RULE OF LAW

The article analyzes the current state of constitutional regulation, negative processes and obstacles to the functioning of institutions of state power, as well as the formation and development of the rule of law in general. The theoretical foundations of constitutional legal regulation are analyzed. Attention is paid to the study of constitutional legal regulation as a relatively open system. It is emphasized that the system is not just a structure of individual parts, but an interconnected whole where each part depends on the other. In the absence

of one part of the system, its functional connection is lost. It is noted that norms of constitutional law and, above all, the Constitution of Ukraine are the system-forming basis for the development of a political and legal regimen that corresponds to the idea of rule of law, and where the mechanism of constitutional legal regulation is based on the principle of the rule of law.

It is noted that the process of deformation is caused by ignorance of constitutional principles, and introduces many problems into the functioning of state institutions at all levels. It becomes an obstacle in the formation of democratic institutions, without which constitutional legal regulation cannot practically achieve its goal. It is also stated that constitutional legal regulation covers a much wider range of relationships than the common but limited understanding of it as an instrument for ensuring the functioning of the state and the state-power relations.

The need to raise the level of legal and political culture is emphasized as an important factor in the effectiveness of constitutional legal regulation. It is noted that constitutional legal regulation directs the development of the national legal system, the effectiveness of decision-making mechanisms, and the methods that ensure the urgent needs of the state and civil society are met. It also facilitates the creation of the appropriate legal conditions for guaranteeing the rights and freedoms of a person and a citizen in Ukraine.

Key words: *Constitution, constitutional legal regulation, deformation of constitutional legal regulation, constitutional institutions, mechanism of constitutional legal regulation, rule of law, legal culture, legal system.*